

NEWSLETTER

juni 2023.

FONDACIJA
HASTOR

Svakog mjeseca studenti stipendisti Fondacije Hastor imaju jedan izuzetno odgovoran i poseban, možda i najposebniji, zadatak, a to je volontiranje s mlađim stipendistima koji tek trebaju da izrastu u dobre ljude s izgrađenim osjećajem za pomaganje drugima. Taj zadatak nije nimalo lagan, a naši volonteri svakog mjeseca pripremaju sastanke koji će biti zanimljivi i korisni mlađim stipendistima i koji će im pomoći da se pripreme za sve ono što ih u budućnosti čeka. Cilj naše rubrike „Male priče velikih volontera“ je da donosi inspirativne, kreativne i motivirajuće priče s naših volontiranja na terenu, a ovaj mjesec vam donosimo priču volonterske grupe čije su mentorice Adisa Bajramović, Lamija Slomić i Ajla Kahrimanović. Ovu vrijednu grupu čini 13 učenika stipendista Fondacije Hastor koji pohađaju Mješovitu srednju školu Čelić, a svoje volonterske aktivnosti s mentorima realiziraju u Čeliću.

Volonterski sastanci ove vrijedne grupe iz Čelića, prema riječima mentorica, uvijek započinju s osmijehom i dobrom raspoloženjem. Adisa, Lamija i Ajla se od trenutka ulaska u prostoriju trude postići pozitivnu atmosferu kako bi na učenike prenijele njihovo dobro raspoloženje i motiviranost za rad. U prilog tome govori činjenica da uspješno obavljaju svoje volonterske aktivnosti jer ih učenici dočekuju na mjesечnim sastancima toplo i srdačno, a posebno naglašavaju kako učenici s lahkoc̄om izvršavaju sve zadatke koje pripreme za njih. Na svakom sastanku ove vrijedne mentorice se trude da kroz interakciju uključe sve učenike tako što im unaprijed pripreme radionice vezane za temu i obezbijede materijale za rad. Sve što planiraju odraditi tog dana nikada ne započinju bez dobre teoretske pripreme, jer smatraju da prvenstveno one moraju biti dobro upoznate s temom kako bi učenicima mogle temeljno objasniti pojmove o kojima govore, a tek onda raditi predviđene zadatke.

Ovomjesečne volonterske aktivnosti, kao i sve do sada, bile su bogate edukativnim i zabavnim sadržajem koje su mentorice pažljivo i temeljno isplanirale. U subotu 24. juna tekuće godine ova volonterska grupa se bavila temom „Uticaj čovjeka na očuvanje životne sredine / Klimatske promjene“. U uvodnom dijelu mentorice su prezentovale problem poremećaja klime i zagađenja okoliša, a onda su se bavile planom održivog razvoja. Nakon toga su kreirale interaktivnu radionicu, gdje su učenici na papiru individualno odgovarali na pitanje: „S kojim problemima se suočavaju ljudi u svijetu?“ Nakon duge diskusije i komentaranja zasebno svakog problema zadatok je bio da odaberu probleme koji najviše utječu na klimatske promjene i zapišu ih pojedinačno na papire, koje su mentorice postavile na različite krajeve prostorije u kojoj su imali sastanak. Učenici su trebali pristupiti problemu za koji smatraju da je, po njihovom mišljenju, najvažniji te objasniti svoj izbor. Na kraju sastanka ova mentorska grupa je identifikovala ekološke probleme u njihovoj lokalnoj zajednici te su osmislili plan njihovog rješavanja, predložili su institucije koje bi im mogle u tome pomoći, materijale koji bi im bili potrebni i način volonterskog angažmana u svrhu doprinosa očuvanju naše životne sredine.

Ono što uvijek važi za stipendiste naše volonterske grupe jeste da se ne boje izazova i da nikada ne kažu da im je nešto teško uraditi, već u svakom zadatku nastoje ostaviti najbolji dio sebe. Mi smo ponosne što vodimo grupu budućih lidera, uspješnih poduzetnika, učitelja, naučnika i umjetnika. Ponosne smo, također, i što smo svih ovih godina poslužile kao uzori našim učenicima da budu što uspješniji i da se ne ograničavaju malim ciljevima, kažu Adisa, Lamija i Ajla koje svakog mjeseca svoju kreativnost iskazuju upravo na mjesecnim sastancima.

Pored tema koje su vezane za ekologiju, Adisa, Lamija i Ajla narednog dana obradile su i temu: „Kako se pripremiti za tržište rada?“. S obzirom na to da su mentorice odabrale veoma široku temu, odlučile su da je prilagode uzrastu njihove mentorske grupe učenika te da im ukažu na važne segmente karijernog usmjeravanja koje ih čeka u daljem obrazovanju. Stipendistima su unaprijed najavile da ponesu elektroničke uređaje (ukoliko posjeduju prenosne tablete, laptop ili mobilne telefone) na kojima će moći izraditi prezentaciju. Adisa, Lamija i Ajla su učenike podijelile u parove i svaki par je dobio zadatok da osmisli naziv i poslovni plan kompanije koju bi mogao osnovati u budućnosti te su sve ideje trebali predstaviti na nekoliko slajdova. Cilj ove radionice bio je ukazati na kvalitetno izražavanje pri usmenom izlaganju, unaprijediti vještine javnog nastupa i pobijediti strah od govora pred većim brojem ljudi, kreirati dobru prezentaciju koja neće biti dosadna, preplavljeni tekstrom i uspavati publiku, nego je zaintrigirati i zadržati pažnju.

Na kraju sastanka simulirali su događaj koji su nazvali „Mali sajam zapošljavanja i obrazovanja budućih velikih poslodavaca“, koji su osmislili tako da svaki učenički par izađe ispred ostatka grupe i prezentuje svoje poslovne ideje, proizvode i usluge, a publika sluša, postavlja pitanja i izjasni se da li bi ostvarila saradnju s tom kompanijom na osnovu njihovih kompetencija i ideja koje su prezentovali. Na kraju svake prezentacije mentorice su dale svoj osvrt i ukazale na dobre dijelove prezentacije, ali i na ono što bi se trebalo poboljšati da svaki pojedinac (ili grupa) pobijedi konkurenčiju na tržištu rada.

Adisa, Lamija i Ajla svojim trudom i nesebičnom predanošću zadacima mentora pokazuju svim stipendistima Fondacije Hastor da svaka tema može biti obrađena na kvalitetan i interesantan način te da učenici mogu imati višestruku korist od volonterskih sastanaka.

Volontiranje nam je promijenilo poglede na život jer smo zahvaljujući volontiranju shvatile da učenici posmatraju svaki naš korak i nastoje u budućnosti biti kao mi. Ukoliko u našem ponašanju uoče posvećenost, detaljnost, odgovornost i predanost, sigurne smo da će i sami pokazati te osobine i od budućih generacija stipendista kreirati nove pobjednike. Volontiranje nas je podiglo na viši nivo odgovornosti i ozbiljnosti, naučile smo poštovati vremenske rokove, uvažavati druga mišljenja, pohvaliti i kritikovati, a da učenici u tome vide samo dobru namjeru. Ostvarile smo nova poznanstva, pobijedile tremu i naučile boriti se s raznim poteškoćama na način da ih više ne gledamo kao probleme, već priliku da se istaknemo i dokažemo svoje potencijale. Smatramo da smo zahvaljujući volontiranju postavile mnogo veće ciljeve i spoznale svoju ulogu u životima učenika: volontiramo da budemo uzori i učiteljice drugima, a ne konkurenčija i kamen spoticanja, zaključuju Adisa, Lamija i Ajla.

Ovu priliku koristimo da se zahvalimo Osnovnoj školi Čelić i Gradskoj biblioteci Čelić na ustupanju prostorija za mjesecna volontiranja koja realizuju naši vrijedni stipendisti.

Pripremila: Aleksandra Đukić

KENAN KLEPIĆ

Šta je bit života? Služiti drugima i činiti dobro – Aristotel nas podsjeća na važnost altruizma, naše prirodno stanje je ostvarivanje dobra za druge i stvaranje harmonije u društvu. Fondacija Hastor prepoznaće važnost tih vrijednosti i radi na tome da volontiranje dobije posebnu važnost smatrajući ga ključnim faktorom pozitivnih društvenih promjena.

Stipendisti i stipendistice Fondacije Hastor ističu se po mnogobrojnim kvalitetnim karakteristikama koje su značajne za pokretanje spomenutih promjena: proaktivnost, marljivost, svestranost i predanost volonterskim aktivnostima. Oni su najbolji reprezentanti Fondacije Hastor jer aktivno ispunjavaju njenu misiju i ciljeve kroz svoje volonterske aktivnosti unapređujući sebe na ličnom planu i doprinoseći razvoju njihovih lokalnih zajednica.

Glavni cilj naše rubrike „Stipendista mjeseca“ jeste da promoviše stipendiste koji se svojim aktivnostima u okviru Fondacije Hastor svakodnevno ističu i pokazuju u najboljem mogućem svjetlu. Ovoga mjeseca naša počasna titula Stipendista mjesca pripala je **Kenanu Klepiću**.

Kenan je porijeklom iz Zenice i jedan je od najvrednijih stipendista koji svojim individualnim primjerom i angažmanom nesumnjivo inspiriše mlade ljudi iz svoga okruženja. Trenutno studira na Fakultetu prirodnih i tehničkih nauka na Internacionalnom Univerzitetu u Sarajevu, Odsjek za softverski inženjering, gdje postiže značajne uspjehe. Uprkos tome što se Kenan obrazuje za rad u sektoru kompjuterskih nauka, njegovo srednjoškolsko obrazovanje bilo je usmjereni ka izučavanju medicine, ali se ipak odlučio za drugi put slijedeći svoje istinske ambicije te s tim u vezi ističe:

Nakon što sam napravio ovu odluku i počeo da se bavim programiranjem, uspio sam da upotpunim nedostatak koji sam osjećao. Izazov i zadovoljstvo sam pronašao u rješavanju problema i pronałasku najboljeg rješenja za određene zadatke, a smatram da mi je i manjak predznanja pomogao, jer me to motivisalo da se još više trudim i učim kako bih mogao nastaviti studirati ono što volim. Moja želja za izučavanjem različitih stvari prenijela se i na moja interesovanja van fakulteta.

Kenanov život obogaćuju i drugi interesi i nerijetko ističe svoju kreativnu stranu kroz muziku, svirajući klarinet i učeći svirati gitaru. Uživa u pisanju i čitanju te istovremeno posvećuje vrijeme treniranju kalistenike. Kenan izražava svoje ciljeve i želje kroz integraciju svojih različitih interesovanja u jedinstvenu cjelinu koja pozitivno utječe ne samo na njegov individualni razvoj već i na razvoj drugih. Početna instanca Kenanovog volonterskog angažmana u okviru Fondacije Hastor bila je mentorstvo, a trenutno je dio monitoring tima. Istiće kako uživa u volonterskim aktivnostima u okviru ovog tima i smatra da je upravo monitoring tim istakao najbolje osobine u njegovom volonterskom angažmanu.

Kako Kenan navodi, kao mentor imao je drugačiju perspektivu o monitoring timu, ali sada kao član tog tima shvaća pravu vrijednost i ulogu monitoringa. Njegov cilj je pružiti podršku kolegama mentorima osiguravajući da njihovi sastanci budu kvalitetni i zanimljivi. Smatra da je monitoring tim izuzetno važan u Fondaciji Hastor jer djeluje kao posrednik između studenata mentora i administracije Fondacije Hastor. Kenan vješto uspostavlja komunikaciju s administracijom te brzo dobiva odgovore koji su ključni za rješavanje izazova s kojima se mentori suočavaju pri organizaciji sastanaka i obradi tema.

Ovo iskustvo predstavlja njegovu najdražu ulogu unutar monitoring tima jer, kako kaže, posebno ističenjegovu posvećenost volontiranju. Da je Kenan uzoran stipendista, ponajviše svjedoči njegov intenzivni volonterski angažman. On ističe ističe da ga Fondacija Hastor motiviše na svim poljima njegova djelovanja:

I pored mog angažmana u okviru monitoring tima, kroz svoje cjelokupno volontiranje shvatio sam da je Fondacija Hastor postala značajan dio moga života, pa tako kroz sve novo što naučim ili radim pokušavam da se ugledam na Fondaciju Hastor i da svoje znanje i vještine gradim i unapređujem uz nju i po uzoru na nju.

Kenan navodi kako mu je Fondacija Hastor omogućila ostvarenje njegovog potencijala:

Fondacija Hastor je postala dio mog života, ne samo zbog volontiranja ili mjesecnih sastanaka, već zbog cjelokupne misije Fondacije koja je sada postala i moja. Kroz sve ono što radim trudim se pomoći drugima i naći način da svoja lična interesovanja pretvorim u zajedničko dobro. Isto tako, utjecaj Fondacije Hastor vidim u svakom svom postupku za koji je potrebna hrabrost i dobrota jer mi je Fondacija Hastor omogućila da ostvarim potencijale koje nisam ni znao da postoje u meni.

Pripremila: Semina Sadiković

SAMRA ĐUDERIJA

Rubrika aktivnih mladih prostor je u okviru kojeg svaki mjesec predstavljamo najvrednije stipendiste naše Fondacije Hastor. U malom prostoru ispišu se velike i značajne priče onih koji koriste svaki svoj slobodni trenutak za činjenje lijepih i korisnih stvari u nastojanju da društvo u kojem žive učine boljim, ljepšim i zdravijim. RAM je rubrika posvećena onima koji svakodnevno aktivno rade na tome da poboljšaju svoje društvo i unaprijede sebe, stoga nam je zadovoljstvo svakog mjeseca govoriti o nekome od njih, a u nastavku vam predstavljamo aktivno djelovanje naše stipendistice **Samre Đuderije**, primjera kako mladi ljudi daju i posljednji atom energije kako bi svoje okruženje učinili ljepšim mjestom za život.

Naša buduća doktorica medicine Samra Đuderija je rođena u Sarajevu, gdje živi i danas. Završila je Srednju medicinsku školu Jezero, smjer Pedijatrijska sestra – tehničar. Svoje formalno obrazovanje nastavila je u pravcu medicine upisavši Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu. Istiće da se za ovaj studij opredijelila zbog želje da pomaže i olakšava ljudima te da im vraća nadu u bolje sutra. Kako je riječ o jednoj od najboljih studentica na ovome fakultetu, već tokom studija izabrana je u zvanje demonstratorice na Katedri za medicinsku mikrobiologiju i parazitologiju. Samra ističe da je jednim dijelom i Fondacija Hastor zaslужna za to:

Fondacija Hastor mi je u mnogome značila jer je bila moj oslonac, uvijek me bodrila i zalagala se za moje znanje. Oduvijek sam znala da će biti doktor, to mi je bila jedina želja. Kao mala sam imala poteškoća sa zdravljem i većinu svog vremena provodila sam u bolničkim hodnicima i sobama i gledala ljekare kako rade svoj posao. Još od tih dana znala sam da će i ja imati svoje mjesto u zdravstvu.

Samra je postala dijelom Fondacije Hastor 2021. godine i do danas se kroz brojne svoje aktivnosti pokazala kao jedna od najvrednijih stipendistica. Prisjetimo se riječi koje je naša Samra izdvojila kada je tek postala dijelom naše porodice:

O Fondaciji Hastor slušala sam već od ranije, od prijateljice sam saznala sve o aktivnostima i volontiranjima i uvijek sam se divila tim pozitivnim pričama te na kraju i sama odlučila da želim biti dijelom takve zajednice, što me je i motivisalo da apliciram za stipendiju. Ono što me je najviše privuklo svakako su aktivnosti vezane za volontiraje u lokalnoj zajednici i volontiranja kroz koja već sada pomažem drugima, ali i nadograđujem vlastita znanja i sposobnosti.

Sudeći po Samrinom aktivnom volontiranju i zalaganju te entuzijazmu koje nosi sa sobom, ništa se nije promijenilo od prije dvije godine, što dokazuju i njene mnogobrojne aktivnosti koje predstavljamo u nastavku ovog teksta u nadi da će i drugi stipendisti biti podstaknuti i inspirisani Samriniom primjerom.

Naša Samra u okviru volonterskih aktivnosti u Fondaciji Hastor volontira s osnovcima kao njihova mentorica, a ističe da je u prethodnom periodu bila mentor i srednjoškolcima. Navodi da se jako trudi da radionice budu zanimljive kao i same teme koje će predstaviti učenicima.

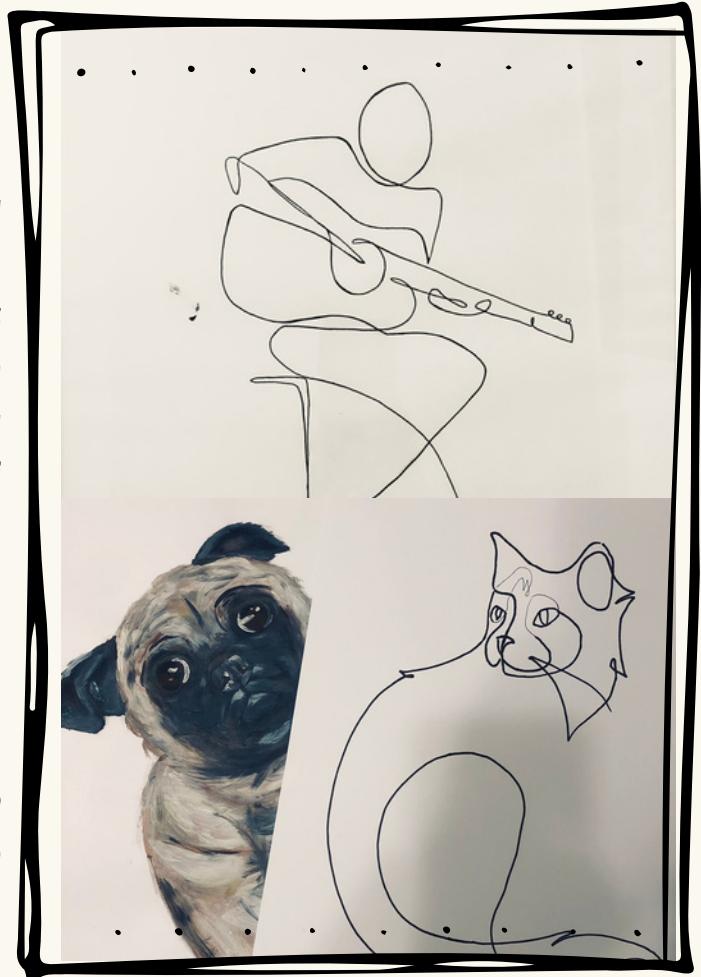
Tokom svake radionice odvoje vrijeme i za edukativne društvene igre, crtanje i slične aktivnosti koje doprinose boljem razumijevanju sadržaja koji je pripremljen za učenike pa im često donosi razne društvene igre, crtaju ili slušaju muziku. Samra je sa svojom volonterskom grupom dala doprinos i obilježavanju Svjetskog dana činjenja dobrih dijela kroz realizaciju ekološkog projekta koji je za cilj imao čišćenje prakova na području Vogošće, gdje su zajedničkim snagama podsjetili i građane na važnost očuvanja životne sredine. Na taj način su Samra i njena mala ekipa volonterske aktivnosti proširili na mnogo veću skupinu ljudi, aktivno uključivši mlade ljudе kao pokretače lijepih i plemenitih ideja i implementiravši krajnji cilj Fondacije Hastor da kroz volonterske aktivnosti njenih stipendista dopre do ljudi šireći pozitivne društvene promjene. Pored navedenog, Samra redovno volontira i u vrtiću „Al Isra“. Budući da jako voli djecu, kao i vrijeme provedeno s njima, ovaj segment volontiranja je u velikoj mjeri ispunjava.

Kada je u vrtiću, pomaže starijoj djeci da urade zadaću ili nauče neku pjesmicu, a mlađoj djeci često donese neke igračke ili slatkiše. Gledajući djecu, shvata i razumijeva koliko zapravo ljubavi ima među njima, bez obzira na boju, stalež ili vjeru. Vjerovatno je to Samrin bijeg od realnosti, od svega što se dešava u svijetu. Djeca imaju najčistije srce i podsjećaju je, kako kaže, da i njeno ostane tako. Gledajući njih, naša Samra ističe da ima želju biti dio generacije koja će njima učiniti boljim život koji ih čeka u budućnosti.

Glede volontiranja u navedenom vrtiću i ulozi Fondacije Hastor, Samra navodi:

Znala sam za volontiranje i prije nego što sam postala stipendista, ali nikako nisam znala odakle početi. Trebao mi je oslonac i vodilja, ukratko, trebala mi je Fondacija. Već dugi niz godina sam pratila rad Fondacije, htjela sam biti dio nje, ali se prilike nisu ukazale. Jednog dana sam vidjela konkurs i odlučila aplicirati ne sanjajući da će biti dio nje, baš sada. Fondacija me učinila odgovornijom, otvorenijom, spretnijom i dala mi je ono najvažnije, oslonac za moju dalju budućnost. Trudim se da predstavim Fondaciju u najboljem svijetu, mojim priateljima pričam o njoj i predstavljam samo jedan dio onoga što ona čini za nas.

Kada smo upitali Samru šta njoj zapravo Fondacija Hastor predstavlja u njenom svakodnevnom životu, radu i odnosu prema filantropiji, naglasila je da će Fondacija Hastor uvijek biti dio nje, pa i nakon završetka školovanja:

Naučila me je da budem bolja osoba, da poštujem druge i da budem uvijek ruka vodilja mlađima. Dala mi je priliku da budem nekome uzor jer uvijek imaju nečije oči koje žude da budu baš kao moje. Stekla sam dosta prijatelja i proširila svoje vidike, uči me da je znanje najveće bogatstvo i da uvijek budem zahvalna na ovome što imam, ali i da nikada nemam strah da tražim više. Fondacija Hastor je prilika koju svaki student iščekuje, ona je zvijezda vodilja kroz studiranje i školovanje. Ona je prilika koja mi je trebala da se odlučim da moje stečeno znanje neću nuditi i iskorištavati u tuđoj već u svojoj zemlji.

Pripremila: Amina Abaspahić

ADNAN KADRIĆ

Životni put svakog pojedinca nije ravna i popločana staza, već makadam prepun kamenja, raskrsnica, uzbrdica i stranputica. Kako svaku stazu krasiti, između ostalog, i njena okolica, tako i naš životni put postaje ugodniji ako oko sebe imamo ljudi koji nas guraju naprijed i vjeruju u naše zacrtane ciljeve. Najvažnije je u svemu tome pronaći pravi put, zacrtati svoj cilj i imati ljudi koji će nas podržavati u onome što radimo. U periodu školovanja, dok gradimo sebe i svoju ličnost, velika je prednost biti dio porodice Fondacije Hastor koja nas podstiče i motiviše da ostvarujemo što bolje rezultate i koja nas uči pravim ljudskim vrijednostima.

Ipak, ove vrijednosti još više cijenimo onda kad odmaknemo u nove sfere života, upoznamo nove ljudi i posvetimo se novim dešavanjima. U to vrijeme nas i svaki spomen Fondacije podsjeti da smo srcem još uvijek čvrsto vezani za nju i da smo još uvijek dio te velike porodice. Veza između Fondacije i svakog stipendiste isprepletena je interesantnim događajima, snažnim emocijama i iskrenim, dugotrajnim prijateljstvima koja nesumnjivo traju cijeli život. Ma koliko blijedile naše uspomene koje gradimo tokom školovanja, privrženost svakog stipendiste Fondaciji u bilo kojem životnom dobu ostaje i kako prolaze godine, nostalgično sve više raste. Ovomjesečnu inspirativnu priču bivšeg stipendista **Adnana Kadrića** donosimo iz Goražda.

Adnan je jedan od prvih stipendista Fondacije i upravo zbog toga ova priča kod njega budi posebna sjećanja i emocije. Kroz svoje volontiranje stekao je brojna iskustva koja su mu pomogla u novim sferama života. Volontirao je u administracijskom timu, čitao pisma drugih stipendista koja su pristizala na adresu Fondacije, stvarao nova poznanstva i bio je mentor mlađim stipendistima, što izdvaja kao jedno od najljepših iskustava. U svom rodnom Goraždu s učenicima stipendistima Fondacije Hastor iz osnovnih i srednjih škola proveo je određen period i pomagao im da prevaziđu školske poteškoće iz raznih premeta.

Posebne emocije, kako kaže, u njemu pobudi sjećanje na volonterske sate kada je s učenicima sedmog razreda čistio obalu rijeke Drine.

Imali smo nešto kao mali izlet pored rijeke Drine. Osim predavanja koje sam im tad održao, iskoristili smo vrijeme da očistimo obale rijeke. Ostao sam pozitivno iznenađen kada su učenici to radosno prihvatili i ni u jednom trenutku im nije bio problem uraditi bilo šta.

Adnan je bio stipendista od 2006. do 2009. godine, tokom cijelog svog studiranja. Nakon završenog Fakulteta političkih nauka u Sarajevu Adnan stiče zvanje diplomiranog žurnaliste – PR menadžer, a trenutno radi kao referent za obračun plata.

Fondacija Hastor imala je ogroman utjecaj kako na njegov privatni život tako i na razvoj Adnanove ličnosti. Adnan kaže da ga je Fondacija naučila važnim životnim postulatima, u smislu da je stekao osjećaj dijeljenja i nesebičnog pomaganja. Privatno je stekao mnoga poznanstva pa, između ostalog, i dan-danas ima kontakt sa stipendistima s kojima je volontirao.

Fondacija se u međuvremenu razvila i stipendira učenike i studente širom BiH. Sada ima puno, puno više učenika i sam sistem se dosta promijenio, ali i dalje je ostala ta povezanost koju mi nosimo u sebi kao i taj temelj koji smo gradili od samog početka i usadili u buduće generacije. Kako vidim, oni još više vremena provode kako u školama tako i terenski kao mentori učenicima, što me iskreno posebno uvijek obraduje i čini ponosnim. Ističem da je finansijska pomoć tokom obrazovanja uvijek je dobro došla, pogotovo u periodu studiranja. Znati da imaš redovnu stipendiju bila je neka sigurnost i podsticaj da dalje radim na sebi i budem još bolji kako bi zadržao istu.

Za kraj, Adnanova poruka svim stipendistima glasi:

Volio bih da buduće generacije shvate suštinu i važnost volontiranja u društvu jer će time steći razne vještine, navike kao i poznanstva, a posebno razviti osjećaj samopripadnosti u našem društvu i napretku istog. Omladina i njihovo obrazovanje temelj su društva i što prije to shvate, bit će bolje za njih, a i za sve nas.

Pripremila: Adelisa Begić

NAUČNICE KOJE SU OBILJEŽILE HIŠTORIJU

Žene danas u XXI vijeku čine polovinu radne snage, a stiču više fakultetskih diploma od muškaraca. Ipak, rodne razlike u nauci nastavljaju se i opstaju više nego u drugima profesijama te su, prema podacima Ujedinjenih nacija, žene širom svijeta zastupljene u nauci tek 30%. Doprinos žena u nauci je nemjerljiv te i danas često slušamo i učimo o poznatim naučnicama poput Marije Kiri, Milene Ajnštajn, Rosalind Freklind koje su svojim naučnim dostignućima pomjerile granice nauke, no one svakako nisu jedina ženska imena koja je svijet nauke zapamtio. U nastavku vam donosimo priče o manje poznatim naučnicama koje su svojim naučnim istraživanjima obilježile historiju.

Meri Aning (1799–1847)

Brat Meri Aning primjetio je kostur krokodila u blizini Lajm Ridžisa (Engleska) koji je kasnije otkopala tada jedanaestogodišnja Meri. Otkopala je lobanju i 60 pršljenova ne sluteći da je zapravo iskopala fosil guštera ribe koji će kasnije biti nazvan ihtisaorus. Tako je Aningova započela svoju uspješnu karijeru lovca na fosile. Pored ihtisaorusa, dugovratog plesiosaorusa i pterodaktila, otkrila je i mnoge fosile koji su pomogli naučnicima da nacrtaju sliku morskog svijeta prije 200 miliona do 140 miliona godina tokom Jure. Imala je malo formalnog obrazovanja i zbog toga je učila anatomiju, geologiju, paleontologiju i naučne ilustracije.

Sesilija Pejn-Gapoškin (1900–1979)

Sesilija je američka naučnica astronomije koja je otkrila da su zvijezde napravljene uglavnom od vodonika i helijuma te je ustanovila da se zvijezde mogu klasifikovati prema njihovim temperaturama. U njenoj doktorskoj tezi Stellar Atmospheres koja je objavljena 1925. godine Sesilija je iznijela niz tvrdnji koje su bile revolucionarne za taj period, što se nije svidjelo drugim naučnicima koji su smatrali da nema značajnih elementarnih razlika između Sunca i Zemlje. Iako je njen ideja prvobitno odbijena, kasnije su drugi poznati astronomi kakvi su Otto Struve i Velt Zebergs njenu tezu nazvali „nesumnjivo najsjajnijom doktorskom tezom ikad napisanom u astronomiji“.

Barbara Maklinton (1902–1992)

Barbara je studirala botaniku na Univerzitetu Kornel, ali će ostati upamćena po njenim istraživanjima genetike ćelija kukuruza i po teoriji „prelaznih gena“. U New Yorku je, nakon posmatranja obrasca obojenosti zrna kukuruza preko generacije biljaka, zaključila da se geni kreću unutar i između hromozoma. Međutim, nalaz se nije uklapao u konvencionalno razmišljanje o genetici i uglavnom je bio ignorisan. Maklinton je počela da istražuje porijeklo kukuruza u Južnoj Americi, ali nakon poboljšanja molekularnih tehnika koje su postale dostupne tokom 1980-ih, potvrdila je svoju teoriju „prelaznih gena“ koji su pronađeni u mikroorganizmima, insektima pa čak i u ljudima. Maklinton je dobila nagradu Lasker 1981. godine i Nobelovu nagradu 1983. godine.

Marija Telkeš (1900–1995)

Marija Telkeš, američka fizičarka, hemičarka i biofizičarka porijeklom iz Mađarske, bila je poznata po svom pronalasku solarnog destilatora i prvog sistema grijanja na solarni pogon koji je dizajniran za upotrebu u kući. Tokom Drugog svjetskog rata, dok je radila za američku kancelariju za naučna istraživanja i razvoj, napravila je solarni destilator koji je ispario morsku vodu i ponovo je kondenzovao u vodu za piće. Godine 1948. sistem grijanja zasnovan na sunčevoj energiji, prema dizajnu ove naučnice, ostvario se izgradnjom kuće u Massachusettsu.

Emi Neter (1882–1935)

Emi Neter bila je njemačka fizičarka i matematičarka koja je značajno doprinijela razvoju matematike i formiranju moderne fizike, a koja se ubraja među najznačajnije matematičare XX vijeka. U fizici je Emi Neter najčuvenija po Neterinoj teoremi. Neterina teorema nastala je 1915. godine pod uticajima Davida Hilberta koji je smatrao da tada tek izgrađivana opšta teorija relativnosti krši zakon održanja energije. Upravo zbog rada na tome, Hilbert je u Institut u Getingenu u kom je radio pozvao Emi Neter kao stručnjaka za teoriju invarijanti. Iste godine, Neter je dokazala svoju čuvetu teoremu kojom je Ajnštajn bio zadivljen i koji je pričao o velikom uspjehu ove naučnice.

MALE PRIČE VELIKIH VOLONTERA

ZIDOVI USPOMENA

Gdje li ću osvanuti kad me jedna jesen
Pomiluje po posljednjim tragovima ljeta na
obrazima?

Možda negdje na drugom kraju svijeta,
Gdje će me umjesto mirisa majčinog hljeba
Buditi miris mora,
Ali' to nije ono što mi treba.

Možda pokraj starog prozora
Iza kojeg se prostiru Kovači
Koji čekaju da prođem njihovima sokacima
Nasmijana i bez truna umora.

Možda ću i, dok sam živa,
Otvarati oči u ovoj istoj sobi
U kojoj sam pisala pjesme osnovca
I pakovala kofere studenta.
Čini mi se da je cijeli život malo
Za stvaranje uspomena
Koje ona može nositi među svojim zidovima.
Kažu da jutra postaje i daleko od doma.

Novim zidovima moram dati šansu
Da prigrle današnjicu koja će biti sjećanje
Kad me jedna jesen pomiluje
Po obrazima u kojima mnogo zima stanuje.

Nedžma Latić**Kontaktirajte nas!**

Bulevar Meše Selimovića 16.
Sarajevo
033 774 789
033 774 823
fondacija@hastor.ba

Redakcija

Džana Vrabac
Emra Kulo Begić
Almina Šabanović Kokot
Sevleta Halilović
Nedžma Latić
Aleksandra Đukić
Adelisa Begić
Amina Abaspahić

Grafički dizajn

Sara Keserović
Amina Basarik

Naslovnica

Hana Kazić

"Polje snova"
Dijagonalna tehnika crtanja